

TELKODER 9. Olağan Genel Kurul Toplantısı-07.12.2016

Paul DOANY- Türk Telekom CEO'su

Merhabalar,

Nasılsınız Sevgili Dostlarım?

BTK Başkanı, Telkoder Üyeleri, Meclis Üyelerimiz ve Türkcell ve Vodafone'dan sevgili dostlarım ve tabii ki Telkoder'deki dostlarım daha iyi dostlarım ama onu es geçmeyelim.

Yaklaşık 10 yıl kadar önceydi ve Ankara ofiste Türk Telekom'da bir gün oturuyorduk ve Yusuf Bey bana dedi ki; Telkoder'in Genel Kurul toplantısıydı galiba zannediyorum ama bir Telkoder toplantısına katılmamı önerdi bana ve herkes oradaydı. İşte portföy komite üyeleri oradaydı, yine muhalefet partisi üyeleri de vardı. Ak Parti var mıydı hatırlayamıyorum şu anda fakat şunu söyleyeyim sektör aktörleri oradaydı. O zamanın Bakanı bugünün Başbakanı ve bu toplantıda hatırlıyorum kendisini, çok güzel bir giriş konuşması yaparak muhalefet üyelerine de hoşgeldiniz konuşması yapmıştı, onlara da hitap etmişti. Farklı tarafların bir şekilde bu işi yapabilmek adına birbirine güvenen birbirine dayanan aktörlerini bir araya getirmişti. Telkoder, alternatif operatörlerin bir araya gelmesiyle oluşan bir ortam ve gerçekten de rekabet anlamında baktığınızda özellikle sabit hattaki işte çok önemli bir nokta oluşturmuştur. Ben aslında o zaman ilk önerimi yapmıştım zannediyorum 8 miydi 7 yıl kadar önceydi belki ve o zamandan beklediğim üzere mobil operatörler yani Vodafone ve Türkcell'i kastediyorum. Dedim ki onlar gerçekten bu geniş bantın önemli bir katılımcısı olacak demiştim, hizmet sağlama noktasında ki gördüğümüz şu anda bunu yaşıyoruz bugünleri yaşıyoruz.

Sevgili dostlarım, o zaman da bana demişti ki mobilin markalı satılması şeklinde bir çalışma olabilir demişti ve mobile ihtiyaç duyan bir çalışma yapması gerekiyordu bizim şirketimizin. Yani sonuç itibarıyla kendi Telekom altyapısını kullanan birçok operatör var ve bildiğiniz gibi PTTCell var mesela Teknosa'yla şu anda benzer bir şey yapıyoruz Teknosa Mobilimiz var, BimCell var yani bu şekilde markalanmış bir takım uygulamalarımız var. Aeva zamanından bu yana pek çok aktif çalışmalar gerçekleştirmiş, herhangi bir futbol kulübünü de kaçırmak istemiyorum ama belki tanıyanlar bilir çok futbolla aram iyi olmadığı için tüm futbol takımlarını bilemiyorum ama Fenercell vardı hatırladığım kadarıyla. Yine de elimden geldiğince izlemeye çalışıyorum gündemi takip edebilmek adına.

Önemli olan şeylerden bir tanesi adil rekabet demiştik. Yine BTK Başkanı'yla da ben kendisiyle ilk tanıştığım zaman, çünkü ben daha önceki görevimde kendisini tanıma fırsatım olmamıştı. Kendisiyle bir araya geldiğimde öncelikle Türkcell ses regülasyonunu kaldırdığı için çok mutlu olduğumu söylemiştim. Çünkü gerçekten hiç adaletli bir uygulama değildi. Kesinlikle adil değildi ve bunun kaldırılıyor olması çok önemli. Biz her zaman şuna inanıyoruz

yani bir regülatör, düzenleyici operatör cezalandırıldığı zaman bunun illaki rakipleri için iyi bir şey, fırsat olduğu anlamına gelmez. Tabi ki hâkim durumun mesela ses piyasasının bir şekilde kötüye kullanımı gibi bir durum söz konusuysa bununla alakalı bazı şeyler söz konusu olabilir ama biliyoruz yani bir taraftan da bazı stratejiler çok büyük maliyetle sonuçlanabiliyor. Karlılıklarını da etkilediklerini biliyorum ama en azından Vodafone ve Türk Telekom'un mobil tarafının bu konuyla alakalı bilin ki bu noktaya kadar kesinlikle gerçek anlamda para kazanamadığını biliyoruz. Bir taraftan da piyasanın yapısı bu ne yazık ki ve ileriye yönelik çalışacak olursak ki bunu Sayın BTK Başkanı'na da söyledim. Düzeltilecek bir takım şeyler var. Ama bırakın da zamanın gerektirdiklerine hizmet edelim yani ben zaten kaldırılan regülasyonunun da hiçbir zaman doğru bir regülasyon olduğunu düşünmemiştim. Türkcell'e kesinlikle adaletsiz bir uygulamaydı. Fakat yine de herkesin adil bir şekilde piyasa aktörü olabilmesi çok önemli.

Bunu söyleme sebebim, biraz da yapısal anlamda önemli noktalara değinmek istiyorum bu toplantıda. Öncelikle şuna değinmek istiyorum; Türkiye gerçekten şu an itibarıyla çok ayrıcalıklı konuma sahip sektörde. Bilhassa hiç kimsenin de aslında bizim operasyon sistemi üstünde bildiğimiz bir imtiyaz yapısı var. Bu imtiyaz yapısı doğrultusunda aslında hiç kimse sahibi değil bu altyapının. Belki yıllar boyunca bu bir sorun olarak düşünülmüş olabilir. İşte ülkeler lisanslanmalı. Bir takım haklarının olması gerektiği... Operatörler de bunlara göre yatırım yapıp kendi altyapılarına sahip olmalı gibi şeyler söylenmiştir. Bu doğru bir şeydir yapmak için, yanlış bir şeydir bunu bilmem. Bunlar tartışılır. Fakat gerçekten bu bahsedilen Avrupa modeli diyorlar ya hani tırnak içerisinde bu Avrupa modelinin artıları ve eksileri var esas bunları tartışmamız gerekiyor. Avrupa modelinde operasyon lisansları hükümet tarafından bir ihale süreci sonrasında en yüksek fiyatı verene verilir. Yani bir kişi atıyorum birkaç milyar dolar vererek bir hakka sahip olur daha sonra bir lisansı vardır, atıyorum işte 15 yıllık veya 20 yıllık vs daha sonrasında bir altyapı kurarlar ve bu onların olur. Peki, bu lisans sözleşmesinin sonuna gelindiğinde ne hakla ben bu lisansı yenileyeceğim, hangi hakla neye dayanarak bu lisansı yenileyeceğim değil mi? Bu çok karmaşık bir soru. İlk başta başladıkları gün çok iyiydi. Altyapı yaptılar ama işte bunun yenilenmesi gerektiğinde ne olacak. Bakın Suudi Arabistan'a ne yapacaklarını bilemediler. Birkaç ay öncesinde çok hızlı hareket ettiler ve kar hisselerinin %5'ini hesaplamaya çalıştılar. Gerçekten kar ediyor muyuz? Ama baktılar ki Suudi Arabistan'da bir kar söz konusu değil. Lisanslar için aslında çok yüksek paralar ödendiği ortaya çıktı.

Yine Avrupa perspektifine bakacak olursak belki bir miktar daha anlamlandırarak olursak, Türk modele gelecek olursak ben bu Türk modelini Turgut Özal zamanlarından da biliyorum. O zamanlar gerçekten bir altyapı vardı ve özel sektör katılımına kamu projesine müsaade eden dahi bir projeydi diyebilirim o zaman yapılan çalışma ve gerçekten çok iyi bir modeldi. Bu modelin en güzel tarafı şu idi: Türkiye Hükümeti hâlihazırda zaten en yüksek yıllık parayı sektörden alıyor yani. Çünkü gerçekten özel iletişim vergisi var bildiğiniz gibi ve onun üzerine zaten mevcut vergiler var. KDV vs, lisans ödemeleri, her 5 yılda bir 7 yılda bir ödenen paralara artı olarak bir de özel iletişim vergisi söz konusu var. Ama bu para aslında kamu

çıkartını da tanımlamada çok önemli. Hükümetin rolü nedir? Hükümetin rolü bir lisanslı taraftan alabileceğinin en fazlasını almak ister. Zaten bu şekilde rekabet sistemi yönetilir. Yani bir miktar para alınır ve tabi ki bu da kamu projeleri için harcanan bir paradır. Vergiler alınır ve kamuya harcanır. Yıllık bir lisans ödemesi dediğim gibi burada yaklaşık olarak toplam 15 milyara tekabül ediyor. Sektör gelirleri açısından baktığımızda gerçekten dünyanın en yüksek ödemesi de gerçekleşiyor. Otomatik olarak yapılan şey tamamıyla kamu çıkarı üzerine çalışıyor ve hükümet alabileceğinin en fazlasını alıyor. Zaten inanın bu sektörden daha fazla para alınamaz vergi ödemesi kısmında. Zaten kamu çıkarına otomatik olarak bir hizmet söz konusu. Yani kamu çıkarı hesaplamasını bu denklemden çıkarabiliriz.

Bir başka aşamaya gelelim, adil rekabet. Adil rekabette de aynı şekilde hükümetin adil rekabet koşullarının sağlandığından emin olması gerekir. Bunu sağlamakla yükümlüdür. Rekabet tabi ki çok önemli. Rekabet neyi sağlar? Yüksek kalitede hizmeti sağlar. Fakat çoğu kişi ne ister mesela düşük fiyat ister. Bir taraftan da fiyat rekabeti üzerine de bir sektör söz konusu. Kamu da zaten düşük fiyatla bir hizmet almak ister. Her adımda aslında buradaki çıkarları görebiliyoruz. Hastaneler, okullar vs pek çok çalışma yapılıyor tabi ki ve müşteriler aslında buradan avantaj sağlıyor. Yani rekabet sonrasında fiyatlar düşüyor ve düşen fiyatlardan müşteriler çıkar sağlamış oluyor. Yine aslında kamu çıkarı söz konusu.

Burada yapılan yatırımlar nedir başka önemli ayağını oluşturuyor. Yatırımcıların, örneğin; Türk Telekom'un özelleştirilmesi için verdikleri parayı düşünebilirsiniz veya Vodafone'un Telsim'i aldığında ödediği para bir örnek olabilir, Türkcell'in farklı yatırımları var farklı kombinasyonlarda bunları biliyoruz. Yani yine buraya bir para girdisi söz konusu. Bu da aslında yatırımcının sermayesi olmuş oluyor. Aslında onlar da tabi ki bir yatırım yapmış oluyorlar ve bunun geri dönüşünü istiyorlar. İşte bu kısım aslında yapılması en zor kısım özellikle de bir imtiyazın sonunda bir belirsizlik varsa gerçekleştirilmesi en güç olan şey. Yani lisans anlaşmasının bitiminde ne olacak? Bunun net olması gerekiyor. Belirsizlik olduğu zaman işte bu yatırımı yapan tarafı tedirgin ediyor ve bu herkes için güçlük haline dönüşüyor. Türkiye'nin hâlihazırda mevcut yapısının zaten olduğunu düşündüğümüzde bu sistemden daha akıllıca hareketler yapmayı düşünen insanları düşünelim. İşte ben de bu imtiyazın dışında şunu inşa edeyim diye düşünen insanlar olabilir. Ben bu konuda her zaman dikkatli oluyorum benim her zaman yaptığım şey özellikle önem verdiğim şey zaten Türk Telekom'un altyapısının sahibi hükümettir nokta. Benim için bununla ilgili hiçbir soru işareti yoktur, olamaz da zaten ve bu imtiyaz sözleşmesinin sonunda bu sözleşme yenilenir ya da uzatılır veya başka bir şey olur bu noktada o gün geldiğinde. Mobilde de yine aynı şekilde yine ilk mobil lisanslar Türkiye'de verilmeye başlandığında hatırlayacak olursanız burada yap işlet devret modeli kullanılıyordu ve burada yaklaşık olarak baktığımızda 500milyonluk rakamlardan bahsediyorduk. Türkcell vardı o zaman, Telsim vardı ve yanlış hatırlamıyorsam Yunanistan da çok yüksek bir fiyatla bir takım çalışmalar yapmıştı o zaman. Daha küçük bir ülke olduğu için Türkiye'ye göre belki 50bin olabilir ama ikisi içinde Türkiye'de 500milyonluk bir ödeme yapılmıştı. ARİA ihalesi vardı bununla alakalı çalışmalar oldu. İtalyanları hatırlıyorum o zaman da ödedikleri inanılmaz bir ödeme vardı. Türkiye hala bu modelde

yatırımcılardan inanılmaz paralar almayı başarabilmiş bir sistem uygulamıştır ki bu sadece kamu çıkarına hizmet eden bir uygulamadır ve doğrudur. Yani başka türlü finanse edilemiyor kamu projeleri. Vergi gerekiyor tabi ki bu çok normal. Yani bu paralar alınıyor ve daha sonra hükümet bu paraları mesela eğitim amaçlı, hastane amaçlı kullanıyor. Gerçi şimdi artık özel hastaneler var ama hadi eğitim diyelim yani insanların bir şekilde ilişki kurabileceği bir şey. Çünkü eğitim para üreten bir şey değil. Bu denklemde, bu çıkar ve haklar denkleminde aslında çok özgün bir fırsat var ve Türkiye bununla ilgili gerçekten çok doğru bir şey yapabilir hem de hiç lisans model uygulamasını kullanmak durumunda kalmadan. Çünkü lisansınızın nihayetinde, siz bir para ödediniz bu lisans için ve hükümetin bunu yenilemek için ödeyeceğiniz paranın ne olacağına karar verecek nasıl karar verilecek bu paraya çok zor yani bunu nasıl yapacaksınız? Bir ihale daha mı yapılacak? Nihayetinde altyapının sahibi hükümet. Mobil tarafta bir takım belirsizlikler söz konusu fakat yine de bunun bir kısmının hükümetin olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla burada inanılmaz bir fırsat var, özgün bir fırsat var. Hükümet kendi konumunu kullanarak buradaki hak ve sorumluluklar her taraftan çıkarlarını dengeleyecek şekilde yerleştirebilir, oturabilir. Benim bugün vermek istediğim mesaj daha çok bununla alakalı.

Altyapı paylaşımı projesi yine çok önemli bir proje bunun farkındayım. Bununla alakalı olarak mesela Kablo Net var, bu da hükümetin nihayetinde sahip olduğu bir şey. Bu da yine altyapı paylaşım projesidir. Türkcell, Vodafone ve Telkoder üyeleri tarafından yapılan bir çalışma. Bu çok önemli bir proje. Yani dolaylı yoldan aslında bu projeyi destekliyoruz ve burada yine Telekom kanalları kullanılıyor. Bu tarz desteklerimiz daha fazla olacak diyebilirim. Fakat bütün bu altyapının birleştirilmesinin tek bir birim haline dönüştürülmesinin basit bir sonuç olacağını düşünüyorsanız şayet, bu sistemde hükümet büyük bir kısmına sahip olabilir. Diğer kişilerin de aynı zamanda fiberleri var vs. Burada çok büyük bir karmaşıklık olacağını düşünüyorum ben. Bir taraftan tabi ki buradaki bütün çabaların takdir edilmesi gerekir. Bizim yapmak istediğimiz şey olumlu bir şekilde sistem bizi nereye götürürse oyunumuzu oynamaya devam edeceğiz. Aslında kastettiğim şey katılacağız. Yani katılabildiğimiz noktada katılımımızı sağlayacağız ve altyapının bu şirketin altyapısına erişim sağlayacak şekilde ve yine maliyet hesaplama yöntemleri ve bu regüle edilen bir şekilde yapılacak ve maliyet yönetimi şeklinde gerçekleştirilecek. Çünkü bu şekilde biz bu maliyeti şundan ayırıyoruz ve bu nedir? Bunun sonunda ne olur daha net bir şekilde görebilmek istiyoruz. Rahatlıkla denetlenebilir olmasını istiyoruz. Bu keyfi bir şey olmasını istiyoruz yani oturup karşıya geçip de hadi müzakere edelim diye bir şey yok bizim buna bir karar vermemiz gerekiyor. Port transmisyon modeline baktığımız zaman şu anda regülatörler bunu takip etmek istiyorlar ve onların kararına son derece saygılıyız. Bunun çalışması için elimizden geleni yapacağız. Başka şeyler için de elimizden geleni yapacağız. Çok fazla hizmet almayan alanlarda bir takım faydalı pozitif ayrımcılık uygulamaları gerçekleştirebiliriz. Tabi ki bununla ilgili çalışmalarımız zaten var. Toptan oranlarını belki mesela düşürmeyle ilgili bir takım çalışmalar yapabilir ki penetrasyon artsın. Yine aynı şekilde daha küçük operatörlere pozitif ayrımcılık gerçekleştirilebilir ki bu onların daha iyi marjlara erişebilmelerini sağlayalım. Onları desteklemiş olalım. Daha önce söylediğim gibi mobil gün geçtikçe daha önemli hale gelecek.

Ben yine 7-8 yıl önce söylediğimi Őu an tekrarlıyorum özellikle. Bugün çok daha önemli bu Şey, her zaman çok daha önemli olacak. Gelecekte çok daha önemli olacak. Altyapı uygulamalarının böyle mükerrer uygulanması tamamen kaynakların boŐa harcanması demektir. Aynı Şey mobil için de geçerli neden sürekli mobil networklerin mobil Őebekelerin mükerrer uygulamalarıyla uğraŐalım. Türkcell mesela kırsal alanlarla ilgili bir takım çalışmalar yapıyor ve gerçekten buna benzer bir modeli biz de yine uzak yerlerde farklı Şekilde yapabiliriz. Önemli olan Şey burada Türkiye'ye hizmet edebilmektir ve mükerrer uygulamalardan, kaynakların israfından kaçınarak bunu gerçekleŐtirmek çok önemli. Őu an henüz o noktada değiliz. Bu yönde çalışmalarımız devam ediyor.

Bana verilen süre anladığım kadarıyla 10 dakika kadardı. Sözlerimi tamamlayacağım. Sözlerimi tamamlarken sadece Őunun sözünü veriyorum. Nihayetinde hepimiz kamu çıkarı ve ulusun çıkarları için çalışmak durumundayız çünkü bu bizim imtiyazımızdan gelen yükümlülüğümüz ve bunu yaparken işimizin yükümlülüklerini de doğru bir Şekilde gerçekleŐtirmemiz gerekiyor. Çünkü bizim kamu hissedarlarımız var. Biliyorsunuz ki borsada aynı zamanda Türk hissedarlarımız var. Bunların hepsini mutlu edecek bir sistemi kurmamız ve korumamız gerekiyor. Korumamız gereken insanlar var. Vodafone'da aynı Şekilde bu ülkeye çok büyük bir yatırım yaptı onların geri dönüşünü yavaş yavaş başlayacaklar görmeye. Bir Şekilde hepimiz bütün bu hakları dengeleyeceğiz diye düşünüyorum ve BTK'nın Başkanlığı altında gerçekten son çalışmalarımızla ilgili ben çok olumlu ve iyimserim. Çok teşekkür ederim hepimize dinlediğiniz için. Kendinize iyi bakın.